

Rezime Izvještaja guvernera – Januar 2015

Ažurirano: 27.02.2015. godine

U Izvještaju guvernera za januar 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u januaru realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata BDP Crne Gore je, u 2013. godini, ostvario rast od 3,3%, dok je u prva tri kvartala 2014. godine ostvaren rast u odnosu na isti period 2013. od 1,5%, 0,3% i 1,3%, respektivno.

Cijene su u januaru 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, smanjene za 0,2%, dok je godišnja stopa inflacije u januaru iznosila 0,2%.

U januaru 2015. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 3,4%. Pad je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije od 13,2% i sektoru vađenja ruda i kamena od 2,9%, dok je rast proizvodnje ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 5,8%. Broj dolazaka turista, u 2014. godini, veći je za 1,7%, u odnosu na isti period 2013. godine, dok je rast noćenja iznosio 1,5%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvih devet mjeseci 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine, smanjen za 0,9%, a prevoz robe povećan je za 4,1%. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 27,4%, a prevoz robe za 1,2%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju u prvih devet mjeseci 2014. godine povećan je za 14,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

U šumarstvu je u januaru 2015. godini, proizvedeno ukupno 5.351 m³ šumskih sortimenata, što je za 33,2% više u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u 2014. godini zabilježilo pad od 4,6% u odnosu na 2013. godinu, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u decembru 2014. godine iznosio je 171.158 lica, što je za 0,6% manje u odnosu na prethodni mjesec, a za 2,4% više u odnosu na decembar 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u januaru 2015. godine iznosio 35.152 što predstavlja rast od 1,3% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 1% u odnosu na januar 2014. godine.

Na kraju januara 2015. godine, od 66.542 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.263 ili 21,4% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 0,7%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju januara 2015. godine iznosio 503,4 miliona eura, i bio je za 1,5% viši nego na kraju decembra.

Koncentracija duga na dan 31.01.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 13,4% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 37,4% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.134,9 miliona eura na kraju januara 2015. godine i bila je za 0,02% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su ostvarili pad od 0,5% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na isti period prethodne godine niži za 2,2%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 73,8% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u januaru 2015. godine iznosili 2.311,3 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 0,1%, dok u odnosu na januar 2014. godine viši za 10,2%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite privrede se odnosilo 635 miliona eura ili 27,5%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.334,5 miliona eura ili 57,7% u ukupnim depozitima. Ukupan kapital banaka na kraju januara 2015. godine iznosio je 444,9 miliona eura, što je za 0,3% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 7,1% više nego u istom periodu prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u januaru iznosili 481,1 milion eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 8,1%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju januara tekuće godine iznosili 389,7 miliona eura i činili su 16,55% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 3,7%, dok na godišnjem nivou bilježe pad od 8,4%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju januara 2015. godine je iznosila 9,20%, što predstavlja pad od 0,02 p.p. na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj januara 2014. godine zabilježila pad od 0,20 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u januaru 2015. godine je iznosila 9,79%, što predstavlja rast 0,77 p.p. na mjesečnom nivou, i pad od 0,09 p.p. u odnosu na januar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,77% na kraju januara 2015. godine i bila je niža za 0,06 p.p. u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na januar 2014. godine ostvarila pad od 0,64 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 214,7 miliona eura na kraju januara 2015. godine, i bilježi pad od 0,2 miliona eura ili 0,1% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veća za 18,7 miliona eura ili 9,6%. U januaru dvije banke nijesu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 47,7%, na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 25,4%, a u državnim zapisima 26,9%. Tokom januara 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 72,4 miliona eura u 2014. godini, i bila je niža za 0,5% u odnosu na 2013. godinu. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,7%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,3%).

U januaru 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,4 miliona eura kroz 316 transakcija. Ostvareni promet bio je manji za 10,2% nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.01.2015. godine je iznosila 3 milijarde eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,3%. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju januara 2015. godine bila 11.305,83 indeksnih poena, bio je niži u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 0,4%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.745,15 i zabilježio je pad od 9,6% na mjesečnom nivou.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u januaru 2015. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 21,8 miliona eura, dok je u januaru 2014. godine ostvaren deficit u iznosu od 27,1 milion eura. Deficit budžeta, za dvanaest mjeseci 2014. godine, iznosio je 103,5 miliona eura, odnosno 3% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 71,2 miliona eura ili 2% BDP-a, što je u odnosu na plan za januar više za 2,1%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u januaru 2014. godine, ostvaren je rast od 0,6%. Izdaci budžeta iznosili su 93 miliona eura ili 2,7% BDP-a, što je za 28,7% niže u odnosu na plan za januar 2015. godine, a 5% niže u odnosu na ostvarenje izdataka u januaru 2014. godine. Na kraju novembra 2014. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.961,9 miliona eura ili 57,8% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 389,8 miliona eura ili 11,5% BDP-a, a na spoljni dug 1.572,1 milion eura ili 46,3% BDP-a.

Tokom 2014. godine ostvaren je rast deficita tekućeg računa platnog bilansa u poređenju sa prethodnom godinom za 6,9%. Prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa je iznosio 520,4 miliona eura ili 15,3% BDP-a. Povećanje deficita tekućeg računa rezultat je povećanja spoljnotrgovinskog deficita, kao i pada suficita na računima stranih direktnih investicija. Deficit tekućeg računa je u većoj mjeri finansiran neto prilivom stranih direktnih investicija koje su iznosile 10,4% BDP-a. Prema preliminarnim podacima neto priliv stranih direktnih investicija u 2014. godini, iznosio je 353,9 miliona eura, što predstavlja povećanje od 9,3% u odnosu na prethodnu godinu.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u januaru.

U januaru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na sastanku Komiteta za monetarnu, finansijsku i platnobilansnu statistiku, u organizaciji Eurostat-a i Evropske centralne banke. Pripremljena je Informacija Vladi Crne Gore o ispunjenju mjerila za pregovaračko poglavlje 17 – Ekonomska i monetarna politika. Na osnovu zaključka sa video-konferencije Evropske komisije i predstavnika radne grupe 17, Evropskoj komisiji je dostavljena Informacija o određenim pravnim pitanjima vezanim za nezavisnost Centralne banke Crne Gore, kao i Odluka o medaljama i žetonima sličnim kovanicama eura. Pripremljen je revidirani Program pristupanja Crne Gore EU 2014–2018, u dijelu koji se odnosi na nadležnost Centralne banke Crne Gore. Pripremljena je Informacija o ključnim zaključcima kvartalnog Izveštaja DG ECFIN-a za EU kandidate i potencijalne kandidate za dio koji se odnosi na Crnu Goru.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.